

tægter til statskassen, som bl.a. blev taget fra arbejdsgiverne, og derfor har vi ikke dårlig samvittighed over at fremsætte dette forslag uden at binde en finansiering i halen på det.

Dér synes jeg til gengæld Venstres og De Konservatives ordførere er en lille smule helige, for det er altså ikke ret mange gange, jeg har set et oppositionsforslag knyttet så direkte sammen med et finansieringsforslag, som de her kræver at jeg fremlægger.

Jeg synes ikke, den sammenknytning er direkte, men jeg vil ikke skjule, at hvis regeringen fremsætter et finansieringsforslag her midt i finanslovsperioden, vil jeg til hver en tid stemme for, at arbejdsgiverne også finansieringsmæssigt skal være medansvarlige for det dagpengesystem, der eksisterer, for jeg synes ikke, arbejdsgiverne bidrager nok, men det kommer de såmænd heller ikke til, selv om man dækker det lille hul, der måtte skabes ved at afskaffe G-dags-ordningen.

Selv om man putter de penge ind i det, synes jeg stadig ikke, arbejdsgiverne finansierer nok af dagpengesystemet. Så jeg vil til hver en tid stemme for forslag af den karakter. Det er ikke knyttet sammen med det her forslag.

Men så vil jeg på den anden side sige – og det mener jeg altså kræver en vis grundighed under udvalgsarbejdet – at for mig er det åbenlyst, at det, det drejer sig om, jo ikke er 500 mio. kr. For sandheden er, at i øjeblikket er det jo de arbejdsløse og ikke arbejdsgiverne, der betaler halvdelen af pengene, og det vil sige, at det hul, der skabes for arbejdsgiverne, nok snarere er af en størrelsesorden på 250 mio. eller måske 300 mio. kr.

Hvor mange penge det her egentlig drejer sig om, mener jeg er en af de ting, vi skal have afklaret under udvalgsarbejdet, for hvis arbejdsministeren fremsætter et finansieringsforslag, må det jo være en væsentlig faktor, at der faktisk ikke skal ske en overdækning, altså at der ikke skal hentes ekstra penge hjem.

Tilbage står så, om Venstre og De Konservative vil være med til noget, der her og nu kan tage sig ud som en omfordeling arbejdsgiverne imellem: fra den gruppe, som i øjeblikket er meget store bidragere til G-dagsbetalingen, til en mere almen afgift.

Gevinsten i dét – og dér må jeg så tale til Venstres og De Konservatives bagland, om jeg så må sige – er nogle gevaldige administrative lettelser især for de små arbejdsgivere, men så sandelig også for a-kasserne, og den gevinst

synes jeg er værd at tage med. Og det er måske netop på det punkt, man ud fra vidt forskellige holdninger kunne nå frem til at stemme for det samme forslag, hvad enten man kommer fra Venstre og De Konservative, eller man kommer fra Enhedslisten.

(Kort bemærkning).

Flemming Oppfeldt (V):

Bare en enkelt tydeliggørelse fra fru Jette Gottliebs side, så skulle det hele vistnok være på plads i dag:

Vil det være udelukket, at Enhedslisten i løbet af året vil stemme for en overdækning af bortfaldet af G-dagene? Vil fru Jette Gottlieb udelukke den mulighed, at Enhedslisten vil være med til at stemme for en overfinansiering af bortfaldet?

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Det er en meget omfattende håndfæstning, hr. Oppfeldt beder Enhedslisten om, men jeg kan i hvert fald sige herfra, at det under ingen omstændigheder er vores hensigt, hvis der bliver bundet et finansieringsforslag i halen på en vedtagelse af det her forslag, så at overfinansiere det. Det er ikke vores hensigt.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslagene overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 52:

Forslag til folketingsbeslutning om en arbejdsmarkeds- og seniorpolitik for mennesker over 50 år.

Af Aage Frandsen (SF) m.fl.
(Fremsat 6/11 97).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

SF's forslag indeholder otte elementer.

De fire første går ud på at styrke arbejdsmarkedsindsatsen over for ældre ledige, og de fire øvrige handler om efter- og videreuddannelsesmulighederne, seniorpolitikken på arbejdsmarkedet og de ældres arbejdsmiljø samt del efterlønsordningen.

Jeg er meget enig med forslagsstillerne i, at der skal sættes ind på flere fronter, og jeg synes, det er pinligt, at så mange ældre reelt oplever, at de bliver diskrimineret på arbejdsmarkedet og har svært ved at få fodfæste, hvis de først er kommet ud af det, fordi de ikke har kvalifikationer.

Det er faktisk også sådan, at regeringen har taget en lang række initiativer på området og har søgt at styrke indsatsen over for de ledige over 50 år gennem den regionale arbejdsmarkedspolitik.

Vi har haft trepartsdrøftelser med arbejdsmarkedets parter, for det er jo dybest set også et ansvar, der påhviler arbejdsmarkedets parter. Og jeg har for nylig nedsat et seniorpolitisk udvalg, hvor arbejdsmarkedets parter og de overenskomstbærende organisationer deltager meget aktivt netop for at ændre det billede af et arbejdsmarked, som eksisterer lige nu, og som ikke er særlig ældrevenligt.

Der lægges i forslaget op til, at arbejdsmarkedsindsatsen skal reguleres via lovgivning, men det er jeg nu ikke sikker på er den rigtige vej at gå. Jeg tror mere på – og det viser sig faktisk også i de regionale arbejdsmarkedsråd – at det er gennem mål- og rammestyringen, vi skal sikre, at der tilrettelægges en regional arbejdsmarkedspolitik, som mere målrettet omfatter de lidt ældre på arbejdsmarkedet.

Der er også et punkt, som handler om, hvordan uddannelsesinstitutionerne skal forholde sig til de ældre, og dér er jeg i og for sig enig i, at man i nogle situationer også skal kunne overveje, om ældre skal have nogle andre typer kurser eller en anden mulighed – indholdsmæssigt, pædagogisk, eller hvad ved jeg.

Dér er arbejdsmarkedsuddannelsessystemet, som jo hører under mit ansvarsområde, ganske fleksibelt. Og med den fleksibilitet og velvilje, der er hos arbejdsmarkedets parter, kan denne

debat måske også inspirere til, at man dér overvejer, hvordan man kan få viften af tilbud gjort attraktiv også for de ældre.

Jeg tror til gengæld, man skal passe lidt på ikke at indtage den holdning, at fordi folk er over 50 år, skal de have noget helt særskilt, og at alle 50-årige skal ind på noget bestemt, for sådan er det jo ikke for de 50-årige, og det viser forsamlingen her. Mange af os er jo over 50 år, og vi er faktisk ret forskellige, og vi er i øvrigt glade for, at vi er forskellige, og sådan er det jo også ude på arbejdsmarkedet: Dér er folk også meget forskellige, og derfor skal man passe på ikke at kategoriserer dem for meget efter aldersgrænsen.

Men jeg er sådan set enig i, at der kan være nogle ideer og nogle overvejelser til inden for de rammer, der nu er, både i Undervisningsministeriet og i Arbejdsministeriet at udvikle og udbyde kurser, som er mere målrettede til de ældre, der skal have et særligt indhold.

Hvis jeg har forstået beslutningsforslaget rigtigt, stiller forslagsstillerne forslag om, at ældre skal have en særskilt ret til deltidsansættelse og en særskilt ret til uddannelsesplanlægning og en særskilt ret til betalt frihed til uddannelse, og det er for så vidt gode forslag. Spørgsmålet er bare, om vi her skal regulere det, som både ligger under samarbejdsudvalgene og under aftalesystemet, og om vi ikke hellere i god dansk ånd skal understøtte den sociale dialog og sige til arbejdsmarkedets parter, at de i højere grad skal indtænke nogle af disse elementer og prøve at påvirke personalepolitikken.

Seniorpolitikken er jo i bund og grund et personalepolitisk anliggende, og det er vel dybest set ikke noget, vi kan regulere via juraen og paragrafferne, så sådan set er jeg faktisk lidt afvisende over for de dele af forslaget, som underminerer den danske model og måske også underminerer samarbejdsudvalgenes muligheder for at tilrettelægge personalepolitikken hensigtsmæssigt.

Så er der et forslag om arbejdsmiljø, og her er det jo sådan, at arbejdsmiljøloven dækker alle, både ældre og unge og også dem midt imellem. Generelt set skal vi selvfølgelig være optaget af, at arbejdsmiljøet skal være i orden, og forskning i ældre og arbejdsmiljø er et vigtigt og også et prioriteret område. Det er vigtigt at få viden om, hvordan arbejdsmiljøet påvirker ældre medarbejdere med hensyn til at trække sig ud af arbejdsmarkedet, og vi ved faktisk allerede noget om det, fordi der har været nogle

undersøgelser i Arbejdsmiljøinstituttet. Her har man særskilt kigget på nogle af de ting, der vedrører de ældre på arbejdsmarkedet, og er fremkommet med forslag til et koordineret forskningsprogram om ældres arbejdsmiljø. Jeg synes, at den skitse, der nu foreligger, er meget relevant og interessant, og vi bør gå i gang med forskningsprojekter på dette vigtige område.

Så har SF også foreslået en ny og mere fleksibel model for delefterlønsordningen. Forslaget er ikke helt klart, men så vidt jeg har forstået det, går det i hovedtrækkene ud på, at delefterlønsydelsen skal udbetales for 17 timer om ugen uanset arbejdstidsnedsættelsens omfang, at ydelsen skal øges fra 82 pct. til 100 pct. af dagpengene, at der skal indføres et indtægtsloft, og at der derudover skal indføres en 200-timers-regel.

Jeg må sige, at SF her har fundet en ny indfaldsvinkel til den vigtige diskussion om, hvordan der kan skabes en mere glidende afgang fra arbejdsmarkedet, og hvordan det i det hele taget kan gøres mere fleksibelt. Men jeg må til gengæld også sige, at den løsning, man har valgt med denne indfaldsvinkel, gør ordningen særdeles attraktiv og måske så attraktiv, at den i virkeligheden kommer til at bidrage til, at flere ældre trækker sig delvis ud af arbejdsmarkedet, end tilfældet ellers ville være. Dybest set får man en overkompensation ved at gå ned i arbejdstid i forhold til det, man ville få, hvis man arbejdede på fuld tid, og det er jo lige præcis det dilemma, vi er i, når vi snakker delefterløns. På den ene side vil vi gerne give et rimeligt økonomisk incitament til at bevare nogle timer, men på den anden side skal der ikke være et så stort volumen i incitamentet, at det bliver mere attraktivt at gå på deltid end at blive på arbejdsmarkedet på fuld tid. I øvrigt vil et sådant forslag væsentligt ændre det principielle grundlag for dagpenge- og efterlønsystemet, fordi man får en kompensation, som ikke står i forhold til den arbejdstidsnedsættelse, der rent faktisk er tale om; det er i virkeligheden et helt nyt princip.

Jeg er meget enig med forslagsstillerne i, at vi skal have diskuteret delefterlønsproblemet, og vi skal også gøre noget for at få ordningen gjort enklere og mere fleksibel. Vi har, som jeg har sagt tidligere i dag, haft firepartsdrøftelser om det rummelige arbejdsmarked, og også her er der diskussioner om delefterlønsproblemet.

Sammenfattende kan jeg sige, at regeringen er positiv over for mange af de elementer og

mange af de intentioner, der ligger i SF's forslag; men en konkret lovregulering frem for mål- og rammestyring må vi afvise, og vi må også afvise de dele af forslaget, som bryder med det aftalemønster og det samarbejdsudvalgssystem, som i dag skal bidrage til at skabe en personalepolitik, hvor ældre kan være med og føle sig tilpas. Jeg er meget enig i de dele af forslaget, der har med uddannelse og aktivering at gøre, og både i de diskussioner, vi har lige nu i ministeriet, og i dem, vi efterfølgende skal have med parterne, skal det drøftes, hvad succeskriterierne for arbejdsmarkedspolitikken skal være i 1999. Et af succeskriterierne skal være, at de lidt ældre på arbejdsmarkedet får bedre muligheder for både at bevare deres job og til at komme tilbage til et job, hvis de har været væk i en periode.

Jeg vil gerne sige tak for forslaget, som jo har været længe undervejs og har været taget af dagsordenen nogle gange. Jeg tror, forslaget kan bidrage til, at vi kan få en forhåbentlig god diskussion om ældres vilkår på arbejdsmarkedet, og nogle af de konkrete ting, der ligger i forslaget, f.eks. forskningsprojektet, er regeringen meget optaget af og støtter meget varmt.

Jan Petersen (S):

Det er et væsentligt emne, SF her beskæftiger sig med i beslutningsforslaget. Vi har brug for, at når folk passerer de 50 år og ikke mindst de 60 år, skal de ikke automatisk skubbes ud af arbejdsmarkedet. Vi har brug for, at folk ikke slides ned, så de har behov for at forlade arbejdsmarkedet tidligere, end vi gerne så, og vi har brug for, at når de nærmer sig folkepensionsalderen, får de vedligeholdt deres kvalifikationer. Vi skal også bekæmpe den overledighed, vi ved, der er i den aldersgruppe, og det er én god grund til at tage den diskussion, SF's beslutningsforslag giver anledning til. Men der er også en anden, fordi vi faktisk også af mere samfundsøkonomiske grunde har brug for at få hævet den gennemsnitlige alder for udtræden af arbejdsmarkedet.

SF's otte forslag tager fat på emner, som vi på mange måder også diskuterer i Socialdemokratiet og for så vidt også er enige i, i hvert fald når det gælder intentionerne.

Om de fire forslag, der vedrører mere konkrete initiativer over for aktiveringsindsatsen, vil jeg sige, at jeg er enig med arbejdsministeren i, at det er et vigtigt emne at beskæftige sig med for arbejdsmarkedetsrådene, og som vi ser det, er

de initiativer for nærværende mest egnet til at blive udmøntet dér. Men den diskussion, der rejser her i Folketinget og i kølvandet på den uden for Folketinget, kan også give inspiration til debatten i arbejdsmarkedsrådene.

Tilsvarende er vi enige i, at der er brug for, at erhvervsuddannelser og arbejdsmarkedsuddannelser bliver mere tiltrækkende for seniorerne. Den mangfoldighed af kurser, der allerede eksisterer, den metodefrihed, der også er til stede, og den adgang, der allerede er til at målrette sine kursusaktiviteter med respekt for den gruppe, man ønsker at henvende sig til, kan give mere inspiration på det punkt og god debat og også mere efterspørgsel, fordi arbejdsmarkedsrådene beskæftiger sig mere med både ledige og beskæftigede over 50 år. Alt dette skulle gerne bidrage til det, SF ønsker med det femte punkt, så derfor kan jeg ikke give noget tilsagn om meget konkrete initiativer, vi kan støtte nu; men den intention, SF har med forslaget, er vi enige i.

Det er nødvendigt at føje til, at når jeg bruger ordet »mangfoldig«, skyldes det – som det allerede er fremhævet – at mennesker over 50 år er forskellige. Det er jo interessant, som arbejdsministeren også nævnte, at mange af de debattører, der deltager i samfundsdebatten, rent faktisk er 50 år og derover. De betragter sig vel ikke som potentielle modtagere af seniorpolitiske initiativer, for de er jo i fuldt sving. Det er en meget varieret gruppe mennesker, vi taler om, men jeg tror, vi kan mødes, når det drejer sig om dem, der risikerer udstødning eller allerede er mere eller mindre udstødt af arbejdsmarkedet. Det er her, vi i særlig grad skal koncentrere vores indsats. Jeg er også enig i, at forskningen kan forbedres, og øges, og som jeg hørte det, har arbejdsministeren givet tilsagn om det.

Det punkt, der beskæftiger sig med arbejdsmiljøet, er vi også enige i. Den indsats, vi i øvrigt i fællesskab har gjort i et forsøg på at få forbedringer på arbejdsmiljøområdet, skulle også gerne få virkning på lidt længere sigt over for de arbejdsmiljøbelastninger og dermed de nedslidningsbelastninger, folk får gennem arbejdslivet, specielt inden for nogle bestemte sektorer.

Forslaget om en mere generel arbejdsmarkedspolitik, planlægning i virksomhederne, betalt frihed til uddannelse, brugerbetaling osv. lægger op til en mere generel arbejdsmarkedspolitisk debat, så det vil jeg ikke kommentere

nærmere. Det er en for stor diskussion at begive sig ind i med den tid, der er til rådighed.

Sluttelig er der forslaget om delefterløn, og her fik vi jo at vide, at en effekt af dette forslag kan være, at man kan få mere ud af at gå på delefterløn end ved at beholde sit fuldtidsarbejde. Jeg skal understrege, at det er nødvendigt, vi fortsat holder liv i diskussionen om, hvordan vi kan skabe bedre og mere fleksible afgangformer for folk over 60 år; men den samlede effekt skulle gerne være, at gruppen taget under ét udskyder fratrædelsestidspunktet, og ikke at vi står med en endnu lavere fratrædelsesalder end i dag, når vi gør slutresultatet af en eventuel revision af delefterlønsordningen op. Det vil være en forudsætning for os, og derfor er det svært – måske sværere end vi havde forestillet os – at finde den endelige løsning på delefterlønproblemet.

Flemming Oppfeldt (V):

SF's beslutningsforslag havde på mange punkter været et godt forslag, hvis det var blevet fremsat for 15 år siden, for dengang var ungdomsårgangene større og var med til at presse de ældre ud. Men i de kommende år bliver det jo anderledes: Der bliver færre unge og færre ældre på arbejdsmarkedet.

Det, som er mest interessant med hensyn til SF's forslag, er, om SF er enig i Venstres målsætning om, at vi skal have flere over 60 år til at forblive erhvervsaktive, og jeg vil godt henlede opmærksomheden på to kendsgerninger om delingen ved de 60 år, som jeg synes er ret væsentlige.

Hvis vi ser på erhvervsfrekvensen for de 50-60-årige, er den i denne gruppe nogenlunde som for de yngre aldersgrupper på arbejdsmarkedet, men lige ved de 60 år falder den meget dramatisk. De 50-60-årige klarer sig faktisk slet ikke så dårligt på arbejdsmarkedet i dag. Når det gælder henvisninger til job, blev der ifølge Arbejdsmarkedsstyrelsen i de første 5 måneder af 1997 henvist 10.800 personer over 50 år til arbejdsformidlingssystemet. Heraf blev de 5.250, altså ca. halvdelen, ansat inden for 5 måneder, og det er jo slet ikke så tosset igen. Selv om man har passeret de 50 år, er man absolut ikke fortabt, og der bliver mere og mere efterspørgsel på ældre i disse år.

Det andet er, at vi har fået en slags alternativ pensionsalder ved 60-62 år via aldersbestemt førtidspension, efterløn eller frivillig pensionering. Det er det mønster, der er ved at tegne sig

nu, men det er et spørgsmål, om det er særlig godt, og det er i hvert fald meget, meget kostbart.

Men er det ikke meget rimeligt, at man kan trække sig tilbage, hvis man begynder at få det dårligere? Til det må jeg sige, at der også er en anden statistik, og den er faktisk meget interessant. I de seneste år, faktisk også under den nuværende regering, er folk fra 50 år og opefter begyndt at få det bedre rent helbredsmæssigt. De erhvervsaktive 50-55-årige føler sig raskere, og også de erhvervsaktive 60-66-årige føler i dag, at de rent helbredsmæssigt har det langt, langt bedre, end den tilsvarende aldersgruppe havde det for 6 år siden. Der er altså ved at ske noget med den ældre generation, og det vil igen sige, at vi står med nogle ældre, som føler, at de kan noget mere; men alligevel falder de alle sammen brat fra, fordi vi har indført nogle forskellige ordninger for dem over 60 år, og spørgsmålet er, om SF har en målsætning om at øge erhvervsfrekvensen for de over 60-årige.

Venstre har følgende alternativer til det system, SF foreslår:

Punkt 1: At man skal have retten til at arbejde også ud over sin folkepensionsalder, altså arbejde helt til man er 70 år eller mere og dermed udskyde folkepensionen og så kunne få lidt ekstra i folkepension, hvis man gør det.

Punkt 2: At man har en mulighed for at få en øget præmiering ved pensioneringsordninger, som man helt eller delvis selv betaler til, og dermed også selv kan bestemme tidspunktet for, hvornår man ønsker at trække sig tilbage og kan trække sig fleksibelt tilbage.

Punkt 3: Vi opfordrer organisationerne til at aftale en øget brug af deltidsarbejde, således at unge familier, men også ældre familier kan arbejde på nedsat tid.

Punkt 4: Vi ønsker en mere målrettet voksen-videreuddannelse, der også er tilrettelagt efter de lidt ældres behov på arbejdsmarkedet, således at de ikke skal gå på det samme AMU-kursus hele livet igennem.

Punkt 5: Vi kunne godt tænke os en debat om – men det er sådan lidt mere overordnet – den måde, vi i lønner hinanden på i vores samfund. Altså at vi stiller nogle spørgsmål ved, hvorvidt den anciennitet, der gælder i dag, også skal gælde i fremtiden. Når man nærmer sig pensioneringstidspunktet, er det jo også der, man har de højeste lønninger, men ikke de højeste behov. Det er i virkeligheden ikke særlig logisk. Hvis man kun fungerer 80 pct., så burde det jo

egentlig også være sådan, at vi havde et lønsystem, som indretter sig på, at man så får 80 pct. Det er selvfølgelig en meget fundamental og en meget følsom diskussion.

Kort sagt: Venstres seniorpolitik er en vifte af forskellige muligheder, hvor tilbagetræknings-tidspunktet er fleksibelt med en langsom af-trapning sammenholdt med et lønsystem, der ikke i samme grad er bundet til anciennitet.

Men det vigtigste for os er, at den enkelte i videst muligt omfang selv kan bestemme og tage et ansvar, frem for at vi opbygger en hel masse ordninger, som der lægges op til i SF's forslag.

Bendt Bendtsen (KF):

Jeg vil starte med at sige, at Det Konservative Folkeparti principielt er enig med SF i, at der bør gøres en ekstra indsats for de over 50-årige, da ledigheden er særlig høj i denne gruppe. Vi erkender, at ledigheden blandt de ældre kræver en særlig indsats, og vi siger da også tak for den debat, vi har fået om det.

Desværre lader det nok til, at SF har haft lidt vrøvl med timingen i denne sag. Man er nok kommet lidt for sent med forslaget om, at de over 50-årige skal prioriteres særlig højt i den aktive arbejdsmarkedspolitik. Det er faktisk besluttet, at de over 50-årige fra 1998 skal være en særlig målgruppe i den regionale arbejdsmarkedspolitik. De regionale arbejdsmarkedsråd har således – på forskellig vis vel at mærke – prioriteret de over 50-årige i arbejdsmarkedsindsatsen.

Derfor vil forslagets bestemmelser om særlige rettigheder for de over 50-årige ikke tilføre indsatsen meget nyt. Det vil nok blot føre til en øget centralisering i klar modstrid med gammel dansk tradition for forhandlinger mellem arbejdsmarkedets parter. De regionale arbejdsmarkedsråds manøvrerum vil nok blive begrænset, og det er vi sådan set imod i decentraliseringens og fleksibilitetens navn. Vi tror på, at det er de lokale folk, der kender det lokale arbejdsmarked bedst, og også derfor mener vi, at vi har pligt til at sikre dem råderum.

Det fremgår af forslaget, at arbejdsløse på over 50 år skal have ret til en særlig vejledningssamtale og dér få et særligt tilrettelagt vejledningsforløb og derefter en individuel handlingsplan. Igen må vi sige, at vi er ved at klientgøre en lille smule på det her område. Vi synes at glemme, at det er den arbejdsløse selv, der kender sin egen situation bedst, og i sidste ende

er det op til ham eller hende at finde et tilfredsstillende job. Samtaler eller handlingsplaner er ikke det samme som aktivering. Jeg er bange for, at hovedparten af de job, der kommer ud af det her, er endnu flere behandlerstillinger inden for det offentlige.

Lad mig dog understrege, at jeg ikke tvivler på, at nogen rådgivning og øget uddannelse kan forbedre den arbejdsløses muligheder for at få job igen, men vi kan ikke acceptere det behandlesamfund, som kunne blive et resultat af det her.

Derfor synes vi, at forslaget om at tilskynde uddannelsesinstitutionerne til at udvikle og udbyde kurser, der er særligt tilrettelagt mod de arbejdsløse på over 50 år, er en god idé, idet vi dog mener, at det er vigtigt at holde sig for øje, at vi ikke har at gøre med en homogen gruppe, men derimod en gruppe individer, der nok har fællestrek, men som har hver deres individuelle jobmæssige og uddannelsesmæssige baggrund.

Når det kommer til de konkrete tiltag, som beslutningsforslaget stiller i udsigt, og som direkte involverer virksomhederne, har vi den opfattelse, at SF kører af sporet. Det fremgår, at virksomhederne skal forhandle med medarbejderne for at få lov til at disponere over kompetenceudvikling, uddannelse og arbejdskraftregulering. Det mener vi er et udtryk for et angreb på ledelsesretten, som vi ikke kan stå inde for.

Med hensyn til SF's model for delefterlønnen er vi da også interesseret i at finde fleksibilitet på det område, men spørgsmålet er, om den skitserede model vil betyde, at den gennemsnitlige tilbagetrækningsalder på arbejdsmarkedet, som vi forleden dag kunne læse var 59 1/2 år, bliver sat ned.

Som forslaget foreligger, så mener vi, at der er positive elementer, men der er også for meget, som vi ikke kan støtte, og på den baggrund skal jeg sige, at vi ikke kan støtte forslaget.

Vi vil godt gøre opmærksom på, at vi fremsatte et forslag sidste samling, hvor vi foreslog et forhøjet løntilskud til privat jobtræning til de ledige på over 50 år, og hvor vi finansierede dette ved at hente pengene i løntilskud hos de under 50-årige. Jeg vil godt høre, om arbejdsministeren helt har glemt forslaget, efter at Folketinget faktisk tog godt imod det sidste år.

Vibeke Peschardt (RV):

I Det Radikale Venstre er vi meget enige med SF i intentionerne i forslaget. Det har sådan set alle andre ordførere, der har været oppe og sige noget om det, også været, og det kan måske glæde SF, når vi nu ikke kan støtte det 100 pct.

Det kan jo ikke undgå at gøre indtryk, at arbejdsmarkedet, sådan som det har udviklet sig, har lavet en udstødningsmekanisme, der har med alder at gøre. Det er måske for meget at tale om aldersracisme, men det er lige før, at sådan et ord trænger sig på. Måske er der også andre elementer i det, måske er det lønsystemerne, der ikke er fleksible nok. Der er i hvert fald noget i vejen.

Samtidig går det så hurtigt på arbejdsmarkedet i dag, at mange føler sig presset i arbejdssituationen. Kravene til effektivitet og produktivitetsforøgelse har været stigende i mange år, og det i sig selv gør jo, at mange føler sig presset ud af arbejdsmarkedet, ikke bare af arbejdsgiveren, men også af kollegerne. De kan måske ikke rigtig følge med i tempoet.

I Det Radikale Venstre mener vi, at problemstillingen i beslutningsforslaget er fuldstændig rigtigt beskrevet, men vi er ikke helt så enige i løsningen. For os at se er en del af løsningerne på det her noget, der hedder det fleksible arbejdsmarked, og det gælder ikke kun de ældre her. Det gælder faktisk også børnefamilier og unge i det hele taget, fordi man over et helt arbejdsliv har meget brug for, at arbejdsmarkedet kan indrette sig en smule efter, hvordan de personer, der er på arbejdsmarkedet, har det.

Det er jo sådan her i landet, at arbejdsmarkedets parter selv bestemmer det dér, og både de stive lønsystemer og de stive arbejdstidsregler er, som en ordfører tidligere har sagt det, under opløsning eller i hvert fald igennem de decentrale lønforhandlinger i opbrud. Så noget sker der altså. Men det går ikke hurtigt nok.

Jeg kunne godt være fristet til en gang imellem i et sort øjeblik at sige: Hvor kunne det dog være herligt, om man kunne gå ind og lovgive om deltid. Men det kunne arbejdsmarkedets parter på ingen måde være med til, og man må også sige, at når arbejdsmarkedets parter ikke er med på reglerne, så modarbejder de dem. Det har vi set flere eksempler på. Jeg behøver bare at nævne en enkelt sag som arbejdsmiljøloven – den, der blev vedtaget i foråret – som de ikke er meget for at efterleve.

Om de konkrete forslag kan der siges til SF, at dem, der handler om vejledningsindsatsen,

de første fire-fem stykker, kan jeg ikke rigtig forholde mig til, om jeg skal sige ja eller nej til dem. Det er jo sådan, at også ude i arbejdsformidlingerne og andre steder, hvor man beskæftiger sig med det her, er man interesseret i det, og hvis man vender situationen om, så kunne man jo sige, at de arbejdsløse jo også selv kunne bede om at få den særlige vejledning. Så tror jeg, at de ville få den.

Der er én ting, som jeg vil hæfte mig lidt ved. Det er pind 6, hvor der står, at der skal udarbejdes konkrete udspil til arbejdsmarkedets parter om fremtidens seniorpolitik på arbejdsmarkedet. Her er det jo sådan, at der i øjeblikket sidder et trepartsudvalg, altså arbejdsmarkedsparterne og regeringen. Jeg ved ikke, hvor langt de er kommet. Det kan vi måske få arbejdsministeren til at fortælle noget om. Men meningen med trepartsudvalget er faktisk, at man har taget problemet alvorligt, og at man forsøger – håber jeg – at gøre noget ved det og også få nogle resultater ud af det.

Til allersidst vil jeg sige noget om pind 8. Det kunne jeg tale meget længe om, men det er der også flere der har gjort, og nu lyser min lampe. Der skal gennemføres ændringer af efterlønsordningen. Jeg kan ikke gennemskue hr. Aage Frandsens forslag, men fra Det Radikale Venstres sommergruppemøde kom en tilsvarende melding, et tilsvarende signal. Det kan ikke være rigtigt, at efterlønsordningerne er skruet sammen, som de er nu, og vi vil gerne medvirke til, de bliver lavet om.

Formanden:

Så er det fru Annette Just. Hun er ikke. Så er det fru Jette Gottlieb.

Jette Gottlieb (EL):

Allerførst vil jeg godt rose SF for et godt og vel-dokumenteret stykke arbejde med fokus på de ældres situation på arbejdsmarkedet. Vi kan fuldt ud tilslutte os de bemærkninger, som er anført, og det drejer sig specielt om, at arbejdsgiverne forsømmer efteruddannelsen af de ældre medarbejdere, at arbejdsgiverne sætter de ældre øverst på fyringslisterne, og at arbejdsgiverne udsætter de ældre for en diskriminerende forskelsbehandling ved nyansættelser.

Vi kan også fuldt ud tilslutte os de bemærkninger, som beskriver, hvordan arbejdsgivere og borgerlige politikere tordner mod efterlønnen, samtidig med at ældre arbejdsløse holdes ude fra arbejdsmarkedet eller henvises til per-

spektivløs jobtræning. Det kan jo række op til 12 år, så det kan blive meget perspektivløst.

Et af arbejdsgivernes argument mod ældre arbejdskraft er, at en stor gruppe ofte kun har syv års skolegang og mangler kompetencegivende erhvervsuddannelse. Arbejdsministeren har for nylig i et svar til os meddelt, at ud af 2.600 københavnske ledige over 50 år påbegyndte 48 pct. et uddannelsesforløb over fire ugers varighed. Det lyder umiddelbart meget positivt. Men vores oplysninger fra forskellige faglærte og ufaglærte fagforbund i København fortæller os, at det umiddelbart kan se ud, som om de uddannelsesstilbud er meget skævt fordelt, og i øvrigt fortrinsvis kommer de i forvejen uddannede til gode. Det har vi nu spurgt ministeren om gennem Arbejdsmarkedsudvalget.

En artikel fra Ugebladet Mandag Morgen den 19. januar bekræfter i øvrigt den tendens. Det viser sig, at danske virksomheder nok uddanner deres personale, men dem, som man opkvalificerer, er ledelsen, funktionærerne og nøglemedarbejderne. Det danske arbejdsmarked bliver mere og mere polariseret rent uddannelsesmæssigt. Problemet med udelukkelsen af de ældre på arbejdsmarkedet kan ikke løses uden at gribe ind over for arbejdsgivernes ansættelsespolitik og så deres personalepolitik i øvrigt.

Vi er enige med SF i, at det ville være et fremskridt, hvis ældre medarbejdere havde mulighed for at indgå aftaler om f.eks. at blive fritaget for særligt belastende arbejdsfunktioner, f.eks. natarbejde og skiftehold, som bevisligt er mere hårdt for mennesker over 50 år. Det kunne også være, at man kunne gå ned i arbejdstid. Vi mener, at begrænsninger i retten til supplerende dagpenge skal fjernes for folk over 50 år.

Men vi kommer ikke uden om, at det her kolliderer kraftigt og grundlæggende med arbejdsgivernes ret til at lede og fordele arbejdet og med tendenserne på arbejdsmarkedet, at det i hvert fald handler om, at fagbevægelsen selv vil slås for det her.

Vi vil gerne støtte SF's forslag om i det mindste at give de ældre bedre rådgivning, bedre og hurtigere mulighed for handlingsplaner samt særligt tilrettelagte uddannelsesstilbud.

Annette Just (FP):

Der er utrolig mange positive ting i SF's beslutningsforslag, og intentionerne er rigtige. Lad

mig starte med at sige det. Men jeg vil også gerne give ministeren ret i meget af det, hun sagde, bl.a. at det ikke kan nytte noget, at vi vil til at lave lovgivning, der går imod det, arbejdsmarkedets parter har aftalt. Det har vi holdt i hævd i mange år. Jeg var lige ved at sige, at vi har kørt EU-valgkampe og store debatter på, at det er op til arbejdsmarkedets parter selv at træffe de beslutninger, der skal til. Men intentionerne er rigtige.

Jeg har bare et lille problem med at finde ud af, hvad i alverdens riger og lande det er, nogle tror sker, når man bliver 50 år. Vi er ikke helt affældige alle os, der er blevet 50 år. Jeg er helt ved at sige: Er vil vel, hr. Aage Frandsen? Man er ikke anderledes. Kun på ét punkt: Man har større livserfaring.

Jeg tror rent faktisk, at det, der er ved at ske nu, er, at erhvervslivet er ved at finde ud af, at den livserfaring slet ikke er så ringe endda. Det, man i hvert fald kan læse, at erhvervslivet skriver i tide og utide nu, er, at det er meget godt med alle de her nyuddannede unge mennesker, som kommer ud og fortæller alle, hvordan man skal omstrukturere hele arbejdspladser og koncerner, og hvad ved jeg, men de mangler ryggraden, og de mangler erfaring om, hvordan det rent faktisk virker.

Når jeg siger det her og nu, er det, fordi jeg er meget enig med mange af dem, der har sagt: Jamen hør er det ikke en anelse for sent at komme med det? Én ting er, at erhvervslivet har fundet ud af, at der er ældre, der har erhvervs erfaringen, at de rent faktisk har noget, som man om ikke kan tage og føle på så i hvert fald kan trække på, og erhvervslivet er ikke interesseret i at miste mange af deres tro arbejdstagere igennem mange år, også fordi de har loyalitet. Mange ældre har den loyalitet, som det tager frygtelig lang tid for de unge at lære betydningen af. Så meget om det lidt højtravende, at det er godt at have ældre ansat.

Så er jeg enig i intentionen i, at arbejdsformidlingen selvfølgelig ikke bare skal sige: De nærmer sig alligevel pensionsalderen; vi behøver ikke gøre noget ved dem. Selvfølgelig skal den laves om, men det mener jeg også er på vej. Jeg mener faktisk, at vi har lavet en aftale om, at selvfølgelig skal alle, der er arbejdsduelige, have mulighed for at komme ud på arbejdsmarkedet. Jeg er lige ved at sige, at det er ikke engang blot en ret, men det bør også være en pligt for alle og enhver og i øvrigt også en glæde.

Så intentionerne er jeg enig i. Jeg tror, vi finder en løsning på mange af problemerne. Jeg synes i øvrigt, det har været en god og saglig debat.

Vibeke Kiil (CD):

CD ønsker, at man gør det betydelig mere attraktivt for de ældre at blive på arbejdsmarkedet og blive længst muligt i egnet arbejde. CD har ofte fremført, at det er den vej, vi skal gå, senest i Centrum-Demokraternes oplæg »Ældrepolitik i tide« fra efteråret 1997. Og så kan jeg jo bruge anledningen til at gentage, at CD vil bevare efterlønnen.

En øget indsats for at holde de ældre på arbejdsmarkedet kræver et opgør med en række holdninger og myter, og det er i høj grad et problem, som arbejdsmarkedet selv har et medansvar for at løse. Hvad er det for noget at sige til en ældre medarbejder over 50 år: Dig vil vi ikke give en efteruddannelse. Du skal ikke med på kurser. Det er der yngre der skal. Samtidig er man rædselsslagen ved, at flere går på efterløn. Hvorfor diskutere fjernelsen af efterlønnen, når det jo er kendsgerningen, at man kunne inspirere mennesker, kunne skubbe til mennesker, kunne give dem en gulerod til at blive på arbejdsmarkedet? Det ville være langt, langt bedre.

Centrum-Demokraterne mener, man skal væk fra enten-eller-holdningen, hvor tilbage-trækning sker fra den ene dag til den anden, men en betingelse for at forsøge sig i en kombination af arbejdsløn og offentlig ydelse er, at hindringer for deltidsarbejde forsvinder overalt og der bliver den fornødne fleksibilitet, og dér har arbejdsmarkedets parter et stort ansvar.

Hindringerne har både med overenskomster og aftaleforhold at gøre, men også med kultur og manglende tradition for at ændre eller skabe et jobindhold, der passer til en ældre medarbejders præstationsniveau. En række arbejdsgivere har vist vejen, men der er stadig virksomheder, der ikke tør satse på medarbejdere over 50 år.

Centrum-Demokraterne mener, at fordomme og vanetænkning på arbejdspladser og i organisationer skal modvirkes med udvikling af en ny seniorkultur. CD betragter ikke positiv særbehandling af ældre som en farbar vej. Ældre skal ikke have en særlig behandling hos arbejdsformidlingen, men de skal naturligvis have den samme behandling som alle andre, og det gælder også på uddannelsesområdet, hvor der naturligvis skal tages højde for, at ikke alle

er født med en computer under armen. CD finder mangel på ligestilling mellem ældre og andre grupper på arbejdsmarkedet helt uacceptabel, men det skal ikke føre til særbehandling.

CD afviser ikke, at delefterløn og delpension skal have et serviceeftersyn, men tingene skal som sagt ses i et bredere perspektiv, fordi det lige så vel drejer sig om kultur. Det nytter ikke bare at ændre på de offentlige ordninger uden at se på de rammer, der er på arbejdsmarkedet, for deltidsarbejde. Den konkrete udformning af en ny efterlønsordning skal analyseres omhyggeligt, før den kan gennemføres.

CD vil fortsat se på, om der kan findes modeller for en bedre uddannelsesindsats, og om der kan skabes bedre rammer for en fleksibel tilbagetrækning.

Aage Frandsen (SF):

Jeg vil gerne indledningsvis takke for bemærkningerne og kommentarerne til forslaget. Jeg havde naturligvis ikke forventet, at man havde sagt, at man ville støtte lige netop dette forslag, alene af den grund at vores forslag er et forslag med enormt mange elementer i, og hvis det var et forslag, vi gerne ville have vedtaget i dets ordlyd, så skulle vi selvfølgelig have strikket det mere målrettet sammen til, at det skulle vedtages.

Forslaget har til formål at få rejst diskussionen for at finde ud af, hvor der er mulighed for at gå videre, og selvfølgelig at give inspiration til arbejdsministeren, for jeg ved udmærket godt, at der foregår noget, men jeg har somme tider indtryk af, at man skynder sig langsomt.

I den forbindelse vil jeg også sige til vores forslag, som vi fremsatte i november måned – og det er vores egen skyld, at det ikke er kommet til behandling før, fordi vi under andre omstændigheder ikke har kunnet deltage i forhandlingerne – at der er sket noget siden. Det kan vi også godt se. Der er tal, der er bedre i dag end de tal, vi har heri, men det ændrer ikke ved noget af det principielle i en række af de ting, som vi har foreslået.

Jeg vil også sige med hensyn til, hvor meget man skal lovgive, at der er da nogle steder, hvor vi bryder med de gældende principper, som vi f.eks. også nogle steder bryder med det om, at arbejdsgiverne skal lede og fordele arbejdet, men vi har udformet det sådan, at det er forskellige former for tiltag, vi opfordrer regeringen til at gøre.

Udgangspunktet er, at regeringen skal komme med en samlet plan. Det er vores tænkning, og det kan være, arbejdsministeren mener, at man har en samlet plan. Man har i hvert fald enkelte elementer. Men når det drejer sig om f.eks. vejledning og sådan nogle ting, så er det noget, vi siger man skal have. Andre steder siger vi, at man skal intensivere indsatsen, eller at man skal tilskynde uddannelsesinstitutionerne, eller at man skal udarbejde udspil til arbejdsmarkedets parter. Vi dikterer ikke arbejdsmarkedets parter. Derfor mener vi i virkeligheden, at meget af det her godt kunne realiseres ikke ved lov, men på en række andre områder.

Med hensyn til det mere principielle, om det at være ældre er noget særligt ud over at have livserfaring, vil jeg sige, at det er det åbenbart for nogle arbejdsgivere, og det er negativt. Det kan man se af statistikken.

Da Tele Danmark bebudede at ville fyre en hel del mennesker, blev det sagt fra ledelsens side, hvor gennemsnitsalderen, så vidt jeg kan skønne, er godt og vel midt i halvtredserne, at man havde en for høj aldersprofil inden for Tele Danmark. Så vidt jeg erindrer, var aldersprofilen gennemsnitlig nogleogfyre, 45-46, men i ledelsen var den over midten af halvtredserne.

Tilfældet er jo, at nogle steder er det slet ikke et problem at blive ældre. Nogle steder er det ligefrem en kvalifikation, og det er det rent faktisk, fordi livserfaring betyder meget. Men i andre tilfælde er det åbenbart ikke en kvalifikation, og det er det, man skulle sørge for: at mennesker bredt på arbejdsmarkedet blev ved med at kunne kvalificere sig, og at arbejdsgiverne erkendte, at de havde disse kvalifikationer.

Jeg tror, vi alle sammen oplever at få henvendelser fra mennesker, for mit vedkommende altså jævnaldrende, som ikke kan få et job, er blevet fyret, ikke har fået en uddannelse i det videre forløb – måske ikke ordret, fordi de var for gamle, men det var det, der lå i det.

Derimod er der andre, som er andre steder i samfundet, herinde i Folketinget, i centraladministrationen, på vore universiteter. Der er det åbenbart ikke noget problem at blive ældre. Det er det, der i virkeligheden er en diskrimination i vores samfund. At der er forskel på os alle sammen, ved vi godt, men den bliver større, når vi bliver ældre, og det er urimeligt, og det er dumt af samfundet ikke at sørge for, at de kvalifikationer, som folk har, kan udvikles.

Arbejds miljøet spiller en stor rolle for os, for den livskvalitet, som hr. Flemming Oppfeldt talte om at man har i dag, når man bliver ældre, i forhold til tidligere, gælder kun nogle grupper af ældre. Det afhænger af, hvilket job man har haft i livet, og det er i høj grad de mennesker, der har haft et monotont, nedslidende arbejde – og det kan både være fysisk og psykisk – der bliver ældre i ordets overførte betydning før andre.

Med hensyn til delefterlønnen og de konsekvenser, vores forslag har, er det lavet sådan, at man bare kan flytte lidt på procenterne, så er incitamentet og tilskyndelserne jo lidt anderledes. Vi har ikke noget ønske om, at folk skal blive på arbejdsmarkedet til et bestemt tidspunkt eller ikke. Vi synes bare, man skal indrette ordningerne sådan, at man kan vælge.

Jeg kender masser af mennesker, der ville være lykkelige ved at blive på arbejdsmarkedet og er lykkelige ved at være på arbejdsmarkedet langt op i tresserne, og hvorfor skulle de ikke have lov til det? Men problemet med hensyn til delefterløn er, at når det drejer sig om mennesker, som befinder sig på lavindkomstområdet, så er der en negativ tilskyndelse til at vælge delefterlønnen i forhold til efterlønnen. Det kan i virkeligheden ikke betale sig. Man sætter penge til i nogle situationer, hvis man er på lavindkomst og vælger delefterløn i stedet for at vælge efterløn, og det er u hensigtsmæssigt.

Det er da muligt, at vores forslag vil bidrage til, at nogle ville vælge delefterløn, som i dag er på fuld tid på arbejdsmarkedet, men jeg er også sikker på, at vi kan indrette ordningen sådan, at man ikke netto ville miste folk på arbejdsmarkedet. Det kunne man sagtens, for det afhænger af, hvordan man vil have de økonomiske mekanismer i denne her forbindelse, hvor meget man skal fradrage. Vi siger ikke, at den og den tror vi er den eneste model. Det eksempel, vi har taget her, er et regneeksempel, og det er cirka dér, vi kunne forestille os det, men ikke nødvendigtvis dér.

Derfor synes jeg, det er vigtigt at sige, at folk, der runder de tres år, skal have valgmulighederne mellem at være fuldt på arbejdsmarkedet, delvis på arbejdsmarkedet eller slet ikke på arbejdsmarkedet, og så har vi nogle økonomiske tilskyndelser til, at de kan vælge det ene eller det andet. Selvfølgelig skal det være mest attraktivt at være fuldt på arbejdsmarkedet og derefter at være delvis og derefter ikke at være

på arbejdsmarkedet. Sådan kan man indrette systemet.

Man kan så diskutere, om man heller ikke skal have loft helt op. Jeg mener, det er meget fornuftigt, at vi har 67-års-grænsen for folkepension. Det er jeg meget tilhænger af. Så har vi forskellige ordninger, som gør, at pensionsalderen de facto er sat ned.

Hvad så med dem over 67 år? Dér mener jeg, at hvis man har så meget overskud til den tid, at man vil være på arbejdsmarkedet, så er det jo en glæde i sig selv, og man tjener også godt ved at være på arbejdsmarkedet, selv om man er over 70 år. Det kan godt betale sig. Men der er nogle regler i vores samfund, der siger, at nogle steder inden for det offentlige kan man ikke være, når man har rundet de 67 år. Det har vi nu ikke tænkt os skulle afskaffe, men det er da rigtigt, at der godt kan være nogle, der synes, at de kunne fortsætte lidt endnu. Nogle steder er det 70-års-grænsen, og nogle steder er der ingen grænse, og man kan da godt sige, at der slet ikke behøver at være nogen grænse for, hvor længe man må være de forskellige steder. Problemet er, at der kan være nogle i job, hvor de aldrig finder ud af, at de blevet for gamle, og så bliver de hængende hele tiden.

Men intentionen med vores forslag var at få diskussionen om, hvad man kan gøre ved det her, og vi ved godt, at der er noget undervejs. Jeg synes også, det er værd at understrege, at der er nogle regioner, hvor man gør mere for det, end man gør andre steder. Nogle steder er arbejdsløsheden ikke særlig høj i forhold til andre steder, og så er det lettere at sætte noget ind over for de ældre på arbejdsmarkedet. Men andre steder, hvor arbejdsløsheden er meget gennemsnitlig, er det også muligt at få ældre i gang. Efter at vi fremsatte vores forslag, kunne jeg konstatere, at i den region, jeg selv kommer fra, Århus Amt, havde man gjort en særlig indsats og haft succes med det. Det er sådan nogle ting, man skal lære af, og jeg mener, at en række af de her ting kan arbejdsministeren gøre i samarbejde med arbejdsmarkedsrådene. Så er det bare afgørende at få det gjort.

Det er også rigtigt, at markedet – og det er nok det, Venstre tror mest på i den her forbindelse – gør det af sig selv. Det gør da også noget, at arbejdsløsheden er faldet, og at det så er lettere for ældre at være på arbejdsmarkedet, men det, der er tosset, er, at vi kunne risikere, at vi igen fik stigende arbejdsløshed. Det kunne vi

risikere. Jeg er nærmest sikker på, at sådan noget kan ske.

Det næste er, at man skal forberede sig bedre på de problemer, vi har i øjeblikket, end man har gjort tidligere, nemlig sørge for, at folk ikke bliver nedslidt, sørge for, at folk bliver uddannet. Det er sådan set, medens man er i fyrrerne, at man miskvalificerer sig til at være på arbejdsmarkedet, når man kommer op i halvtredserne.

Men vi takker for debatten og regner med, at den i hvert fald har bidraget en lille smule. Vi vil gerne kigge på det dér med, hvordan man finder en delefterlønsordning, som både tilskynder folk til at vælge delefterløn i stedet for efterløn, og også giver de mennesker, som er på arbejdsmarkedet i dag, mulighed for at få lidt nedsat tid.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis

ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 27. januar 1998 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Med hensyn til de øvrige møder i den kommende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 16.01
